

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΜΜΗΤΑ

Ἐν ᾧ ὑπ' ἀριθμῷ ΣΕ 83 καταλοίπῳ τοῦ Σπ. Λάμπρου εὑρίσκουμεν μικρὸν τετράδιον, ἐν ᾧ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Συγγράμματα Στεφάνου Κομμητᾶ» ἀναγράφονται δέκα ἑπτὰ τύποις ἐκδοθέντα ἔργα τοῦ Στεφάνου Κομμητᾶ μετὰ τινων συντόμων παρατηρήσεων ἀναφερομένων ὡς τὰ πολλὰ εἰς διασαφήσεις τοῦ περιεχομένου τῶν ἔργων τούτων.

Εἰς τὰ δέκα καὶ ἑπτὰ ταῦτα ἔργα τοῦ Κομμητᾶ, τὰ τύποις ἐκδοθέντα, πρέπει νὰ προστεθῇ πρῶτον μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ 3 καὶ 4 ὁ δεύτερος τόμος τῶν παιδαγωγικῶν μαθημάτων, οὗτος ὁ τίτλος· «Παιδαγωγικά κτλ. ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. Ἑλληνικά κτλ, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. Τόμος δεύτερος περιέχων ἐκ τῶν Λουκιανοῦ διαλόγων ε'. ἐκ τοῦ Πλάτωνος γ'. τὸν πίνακα τοῦ Κέβητος καὶ ἐκ τῆς Κύρου παιδείας τοῦ Ξενοφώντος. Ἐν Πέστη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρούζας- αωκῇ 1828» καὶ δεύτερον οἱ δώδεκα τόμοι τῆς ἐγκυκλοπαιδείας οἱ φέροντες ἐπιγραφὴν·

«Ἐγκυκλοπαιδεία ἑλληνικῶν μαθημάτων Γραμματικῆς, ρητορικῆς καὶ ποιητικῆς, τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν περιέχουσα καὶ συλλογὴν μετ' ἐκλογῆς ἐκ τῶν ἀρίστων ἐλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὑποσημειώσεων καὶ λεξικῶν, ὀνομαστικῶν τε καὶ λεκτικῶν, εἰς τε τῶν δυσχερῶν σαφήνειαν καὶ τῶν λέξεων ἐξήγησιν, συντεθεισά τε καὶ συλλεγείσα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης».

Ἴδου τί λέγει ὁ Κομμητᾶς ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ πρώτου τόμου τῆς ἐγκυκλοπαιδείας ταύτης· «Μεταχειρισάμενος οὖν τὸ ἔργον καὶ συλλέξας ἐν ἐκλογῇ ἐκ τῶν ἀρίστων, ὅσα ἔδοξαν ἀναγκαιότατα εἰς

---

1. Ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶνε τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 30 χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Λάμπρου, τὸ περιέχον αὐτογράφους λόγους καὶ ἐπιστολὰς τοῦ Στεφάνου Κομμητᾶ.

ἐν τελεῇ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας μάθησιν διεῖλον εἰς τρία· εἰς γραμμα-
τικήν, ρητορικὴν καὶ ποιητικήν, τὸ ὅλον ἔργον εἰς δυοκαίδεκα
κατατάξας τόμους· ὧν ἑπτὰ μὲν εἰς τὸ γραμματικὸν ἀναφέρονται,
τρεῖς δὲ εἰς τὸ ρητορικὸν καὶ δύο εἰς τὸ ποιητικόν· οὐδὲ γὰρ ἔξῃν
ἐπιτομώτερον, τὴν ὠφέλειαν τῶν ὁμοεθνῶν καὶ μή τινα ρυπαρίαν
ἰδίαν σχολὸν ἔχοντι· τὰ τε γὰρ σημειώματα καὶ τὰ λεξικά ἐν ἑκά-
στῳ τόμῳ προτιθέμενα, οὐ πολὺ τι τὸ κείμενον καταλείπουσι».

Ἴδου αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν τόμων τούτων. ¹

Τόμος πρῶτος

περιέχων τὴν πραγματικὴν γραμματικὴν εἰς τέσσαρα βιβλία διηρημέ-
νην· εἰς τύπους, τεχνολογίαν, σύνταξιν καὶ σύνθεσιν οἷς προσετέ-
θησαν καὶ διάλογοί τινες καὶ ὀνομαστικόν, καὶ ὀνομάτων πραγμα-
τικῶν λεξικόν, χρήσιμα εἰς τὸ προΐεσθαι τὴν Ἑλλάδα φωνὴν τὸν
βουλούμενον.

ζωιθ' 1812

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωάν. Βαρθ. Τζβεκίου πρώην Βενδῶτου

Τόμος δεύτερος

περιέχων τὴν θεωρίαν τῆς γραμματικῆς ἐν τε τεχνολογίᾳ καὶ συν-
τάξει καὶ συνθέσει.

ζωιθ' 1812

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Τόμος τρίτος

περιέχων ἀστεῖα, μύθους, διηγήματα, γνώμας, παράδοξα, ἥθη καὶ
ἔθη ἔθνων καὶ μυθολογίαν, ὅσα εἰς εὐρυμάθειαν συμβάλλεται καὶ
περιέργειαν τῶν πρωτοπείρων.

ζωιθ' 1814

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωάν. Βαρθ. Τζβεκίου πρώην Βενδῶτου

Τόμος τέταρτος

περιέχων ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ, Πλάτωνος, Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ

1. Εἰς ἕκαστον τόμον προηγείται τὸ «Ἐγκυκλοπαιδεία ἑλληνικῶν μα-
θημάτων κτλ. ὡς ἀνωτέρω καὶ ἔπονται τὰ κατωτέρω σημειούμενα.

διαλόγων καὶ τοῦ Κέβητος πίνακα πρὸς ἐθισμόν τοῦ προῖεσθαι τὴν Ἑλλάδα φωνήν.

ζωιγ' 1813

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Τόμος πέμπτος

περιέχων Θεοφράστου τοὺς ἠθικοὺς χαρακτῆρας, Ξενοφῶντος ἐκ τῆς Κύρου παιδείας καὶ τῶν ἀπομνημονευμάτων. Ἱεροκλέους ἠθικά, Μαξίμου Τυρίου, Δίωνος Χρυσοστόμου, Θεμεστίου περὶ φιλίας, Μουσωνίου παιδείας γυναικῶν λόγους καὶ τινων Πυθαγορικῶν τινὰ δωρικῶς συγγεγραμμένα.

ζωιδ' 1814

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Τόμος ἕκτος

περιέχων ἐκ τοῦ Πλουτάρχου, Θουκυδίδου καὶ Ἡροδότου ὅσα εἰς ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἀνάγεται, τὴν πολὺ τι μάλιστα διαφέρουσιν τοῖς Ἕλλησιν.

ζωιδ' 1814

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Τόμος ἑβδόμος

περιέχων συλλογὴν ἐκ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων τοῦ τε Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀθανασίου τε καὶ Βασιλείου τῶν μεγάλων καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

ζωιδ' 1814

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωαν. Βαρθ. Τζβεκίου πρῶην Βενδῶτου.

Τόμος ὀγδοός

περιέχων ἑκθεσιν ἐπιστολικῶν τύπων, περὶ προγυμνασμάτων, ῥητορικὴν καὶ πράξεις αὐτῆς. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπιστολὰς διαφόρους καὶ μελέτας Ἀντισθένης, Ἀλκιδάμαντος καὶ Γοργίου πρὸς μελέτην καὶ παράδειγμα.

ζωιδ' 1812

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωαν. Βαρθ. Τζβεκίου πρῶην Βενδῶτου.

Τόμος ἕννατος

περιέχων διαφόρους λόγους ρητόρων πρὸς μελέτην καὶ παράδειγμα...

αωιγ' 1813

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωάν. Βαρθ. Τζβεκίου πρώην Βενδώτου

Τόμος δέκατος

περιέχων ἐκ τῶν Ἀττικῶν ἀρίστων ῥητόρων λόγους· Λυκούργου τὸν κατὰ Λεωκράτους· Αἰσχίνου τὸν κατὰ Κτησιφῶντος· καὶ Δημοσθένους τὸν περὶ Στεφάνου καὶ τοὺς τρεῖς Ὀλυνθιακοὺς καὶ τῶν Φιλίππων τὸν πρῶτον.

αωιδ' 1814

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰωαν. Βαρθ. Τζβεκίου πρώην Βενδώτου.

Τόμος ἐνδέκατος

περιέχων περὶ μετρικῆς καὶ περὶ ποιητικῆς διδασκαλίαν ἐπίτομόν τε ἅμα καὶ ἀνελλιπῇ καὶ συλλογὴν ἐκ διαφόρων ποιημάτων.

αωιγ' 1813

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἀντωνίου Χαίκουλ

Τόμος δωδέκατος

περιέχων ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν δραμάτων, περὶ κατασκευῆς θεάτρου ἑλληνικοῦ καὶ ὅπως ἐδιδάσκοντο τὰ δράματα ἐν αὐτῷ· καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων δράματα πέντε· Αἰσχύλου Προμηθεΐα, Σοφοκλέους Αἴαντα, Εὐριπίδου Ἑκάβην καὶ Κύκλωπα καὶ Ἀριστοφάνους Πλοῦτον.

αωιδ' 1814

Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας

Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἀντωνίου Χαίκουλ

Τὴν ἐγκυκλοπαιδεΐαν ταύτην τοῦ Κομμητᾶ ἐξέδωκε τὸ δεύτερον ὁ Κορμπολᾶς εἰς δέκα τόμους τυπωθέντας ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ 1839—1840 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν·

«Ἐγκυκλοπαιδεΐα ἑλληνικῶν μαθημάτων συλλεγείσα ἐκ τῶν ἀρίστων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὑποσημειώσεων παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ. Νῦν δὲ τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἐκδόσεων ἐπιδιορθωθείσα καὶ μὲ πολλὰς προσ-

θήκας τεμαχίων καὶ ὁλοκλήρων λόγων ποιητῶν καὶ λογογράφων ἀναγκαιούντων εἰς τὴν καράδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπαυξηθεῖσα ἐκδίδεται εἰς τόμους δέκα ὑπὸ Κωνσταντίνου Γκαρπολᾶ»

Ἴδου τί παρατηρεῖ ὁ ἐκδότης ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ πρώτου τόμου· «Ἴδου προσφέρεται εἰς τὸ κοινὸν ἐγκυκλοπαιδεῖα σχεδιασθεῖσα μὲν κατὰ τὴν τοῦ Κομμητᾶ (ἐξ ἧς ἀφαιρέθησαν τὰ ἐν τέλει λεξικά καὶ αἱ γραμματικαὶ ἀντὶ τῶν ὁποίων προσετέθησαν τὰ παρακατιὸν ὡς φαίνονται) ἐπιδιορθωθείσα δὲ μὲ πλείστας προσθαφαιρέσεις κατὰ τὰς σήμερινὰς χρείας καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Ἑλλάδι παιδείας . . . . . Ὅλοι καθὼς ἦσαν οἱ λόγοι τῶν ἑλληνικῶν συγγραφέων εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν ἀκριβῶς καθαρισμένοι ἐτυπώθησαν ἀπὸ κείμενα ἐκδόσεων τῶν λαμπροτέρων ἡμοῦ μὲ τὰ σχόλιά των. Προσετέθησαν δ' ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ δοκιμωτάτου γυμνασιάρχου κυρίου Γενναδίου καὶ οἱ ἐφεξῆς λόγοι» (ἀναφέρει τὰ προστεθέντα).

Οὕτω ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐκδόσει παρελείφθησαν τὰ περὶ γραμματικῆς, συντάξεως, ποιητικῆς καὶ ρητορικῆς διδασκαλίας, διότι ἡλπίζοντο ἐκδόσεις μεθοδικώτεραι. Ὁ Γεώργιος ὅμως Μουσαῖος καὶ ὁ Εὐθύμιος Κλεάνθης νομίζοντες ἀναγκαίαν τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Κομμητᾶ ἐξέδωκαν δύο ἔτι τόμους τὸν μὲν περιλαμβάνοντα τὸ συντακτικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸν δὲ τὴν μετρικὴν, παραλείψιντες τὴν ἐκδοσιν τῆς γραμματικῆς διότι ἐξεδόθησαν μεθοδικώτεραι γραμματικά, ὡς οἱ ἴδιοι παρατηροῦσιν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐκδοθέντος συντακτικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἴδου οἱ τίτλοι τῶν δύο τούτων τόμων·

Συντακτικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκ τῆς δωδεκατόμου ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ ἀοιδίου Στεφάνου Κομμητᾶ, νῦν τὸ δεύτερον ἐκ τῶν δοκιμωτέρων γραμματικῶν ἐπιδιορθωθὲν καὶ προσθήκαις πολλῶν ὑποσημειώσεων καὶ κανόνων ὁλοκλήρων ἐπαυξηθὲν ἐκδίδεται εἰς τύπον ὑπὸ Γεωργίου Μουσαίου καὶ Εὐθυμίου Κλεάνθου. Ἐκδοσις δευτέρα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τῆς πατριαρχικῆς τυπογραφίας 1842.

Μετρικὴ ἦτοι πραγματεία τῶν διαφόρων μέτρων τῆς ποιητικῆς ἐκ τῆς δωδεκατόμου ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ ἀοιδίμου Στεφάνου Κομμητᾶ. Νῦν τὸ δεύτερον ἐπιδιορθωθείσα καὶ ἐπαυξηθεῖσα προσθήκη τῆς τε προωδίας τοῦ κυρίου Ραγκαβῆ καὶ τῶν στιχουργικῶν τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου πρὸς χρῆσιν τῆς φιλομούσου νεολαίας ἐκδίδεται εἰς τύπον ὑπὸ Γεωργίου Μουσαίου καὶ Εὐθυμίου Κλεάνθου Φιλαδελφεύς (ἐκδοσις δευτέρα). Ἐν Κων)πόλει ἐκ τῆς πατριαρχικῆς τυπογραφίας 1842.

Κ. Ι. Δ.

Συγγράμματα Στεφάνου Κομμητᾶ

1. Παιδαγωγὸς ἢ πρακτικὴ γραμματικὴ, παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης. Ἐν Βιέννῃ. Παρὰ τῷ Φράντζ Ἀντωνίῳ Σχραίμβλ. αφ. 1800.

Εἰς 8ον. Σελ. ιη'. 651.

Τῇ πρακτικῇ ταύτῃ γραμματικῇ οὕτω κλήθεισῃ πρὸς ἀντίθεσιν τῆς θεωρητικῆς περιεχούσης θεωρίας καὶ ὑψηλοτέρας ἐννοίας ὥς ὀρισμούς, λόγων ἀποδόσεις κτλ. ἐνῶ αὕτη μόνα τὰ εἰς πρᾶξιν ἀφορῶντα καὶ μηδὲν θεωρίας ἢ ὑψηλοτέρων ἐννοιῶν περιέχει, ταύτῃ λέγομεν προσετέθησαν κατὰ τὸ τέλος καὶ τινες ἑλληνικοὶ Διάλογοι ἐκ τῶν διαλογικῶν συγγραψάνταιν ἀρίστων συγγραφέων συνεραϊσθέντες, ἵν' ἔχωσιν ἄρχεσθαι καὶ ἑλληνιστὶ διαλέγεσθαι οἱ ἐφιέμενοι.

2. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, Κώμης δὲ Κωφῶν. Ἑλληνικά. Γραμματικὴ, περιέχουσα τοὺς τύπους, τοὺς ἀναγκαίους κανόνας τῆς Τεχνολογίας, τῆς Ἑτυμολογίας, τῆς Συντάξεως, καὶ τῆς Συνθέσεως· καὶ περὶ Ἀνωμάτων ὀρημάτων. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττνερ τῷ ἐκ Πειρούζας. αωκη'. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. XVI 313.—6 Σελ. πίνακος περιεχομένων ἄνευ ἀριθμώσεως.

Ἐν τῷ προοιμίῳ τῷ ἐκ τῶν XVI σελίδων συνισταμένῳ τῆς γραμματικῆς ταύτης ἀφοῦ πρῶτον ἐκθέτει τίνι παροτρυνόμενος ἀπεφάσισε νὰ συντάξῃ τὰ παιδαγωγικὰ μαθήματα καὶ δὴ καὶ τὴν ἐπίτρε-

μον μὲν, περιεκτικὴν δὲ τῶν ἀναγκαίων ταύτην γραμματικὴν, καταδεικνύει μετὰ ταῦτα πῶς πρέπει νὰ διδάσκωνται τὰ παιδαγωγικὰ μαθήματα οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν γραμματικὴν, ἵνα ὁ μαθητὴς, μαθὼν καὶ ταῦτα τὰ μαθήματα γέλνῃ ἔμπειρος γραμματικῆς καὶ πολλῶν πραγμάτων δαήμων καὶ πολλὰ ἄλλα λέγει ἐν τούτῳ.

3. Παιδαγωγικὰ μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκκασίου, Κώμης δὲ Κωφῶν. — Ἑλληνικά· συλλεγέιντα μετ' ἐκλογῆς ἐκ τῶν ἀρίστων Ἑλλήνων Συγγραφέων. Οἷς προσετέθησαν καὶ ἀναγκαῖαι ὑποσημειώσεις, καὶ λεξικά, ὀνομαστικόν τε καὶ λεκτικόν, εἰς τε τῶν δυσχερῶν σαφήνειαν καὶ τῶν λέξεων ἐξήγησιν. Τόμος Α'. Περιέχων ἐκ διαφόρων συγγραφέων διάφορα· εἶον ἀστεῖα, μύθους, διηγήματα, διαλόγους καὶ τὰ τοιαῦτα, χρήσιμα διὰ τοὺς πρωτοπείρους. Ἐν Πέσπτη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αωκη'. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. VIII. 463.—Δὲν ἔχει προσέμειον τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀλλὰ τὰς VIII σελίδας καταλαμβάνουσι τινὰ περὶ τῶν συγγραφέων, ἀφ' ὧν τὰ ἐν τῷ παρόντι τομῳ συνελέγησαν κατ' ἐκλογὴν· ὡς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τόμοις τῶν ἑλληνικῶν.

4. Παιδαγωγικὰ κτλ. ὁμοῖα τῷ α' τόμῳ. — Τόμος Γ'. περιέχων ἐκ τῶν πολλῶν ἀρίστων ῥητόρων, λόγους τινάς κατ' ἐκλογὴν καὶ ἐκ τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοτόμου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Βασιλείου τοῦ μεγάλου. Ἐν Πέσπτη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρούζας, αωκη'. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. 428 ἐκτὸς 4 σελίδων ἐν ἀρχῇ περὶ τῶν συγγραφέων ἀφ' ὧν κτλ. καὶ δύο σελίδες παραοραμάτων ἐν τέλει.

5. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκκασίου, Κώμης δὲ Κωφῶν. Διδακτικά, Ἱερὰ Κατήχησις, περιέχουσα ὅσα συμβάλλουσιν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς εἰς θεὸν λατρείας τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἐν Πέσπτη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρούζας, αωκη'. 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 87.

6. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητιῆ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Γενικὴ ἱστορία, περιέχουσα τὴν τε ἀρχαίαν ἱστορίαν, καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν παλαιῶν ἐνδόξων ἐθνῶν, καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν νῦν κρατούντων ἐθνῶν. Ἐν Πέστη, παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὐκὴ'. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. 415 ἐκτὸς 2 σ. προοιμίου καὶ δύο παραοραμάτων.

Ἐν τῷ προοιμίῳ λέγει «συνοψίσθη δὲ ἡ παροῦσα ἐπίτομος ἱστορία ἐκ τε τῆς διτόμου ἱστορίας, ἣν συνερανίστατο Δημήτριος ὁ Δάβαρις, καὶ ἐκ τῆς τριτόμου, ἣν συνέθετο μὲν ὁ Γάλλος Δουρμερῶν, μετέφερε δ' ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα Ἀθανάσιος ὁ Σταγειρίτης κτλ. Διήκει δὲ ἡ ἐπιτομὴ τῆς γενικῆς ἱστορίας αὕτη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ ἔτους τῆς ἐκδόσεως τῆς βίβλου.

7. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητιῆ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, περιέχουσα τὰ ἀναγκαιότατα συμβεβηκότα εἰς τὴν ἱερὰν Ἐκκλησίαν· οἷον τὸ κήρυγμα τῆς πίστεως, τοὺς διωγμούς, τὰς αἱρέσεις, τὰς συνόδους κτλ. Ἐν Πέστη παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὐκὴ' 1827.

Εἰς 8ῶδον Σελ. XIV 257.

Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ προσήρτηται πῖναξ τῶν Παπῶν καὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως· περιλαμβάνει δ' αὕτη ἡ κεφάλαια. Τῆς βίβλου ταύτης ἐγένετο καὶ δευτέρα ἐκδοσις ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1864 ὑπὸ Σεργίου Χ. Ραφτάνη. Καὶ τὴν ἐκδοσιν ταύτην ὁ Π. Χιώτης διώρθωσε (:) καὶ ἔφερεν εἰς πέρας ταύτην μέχρι τοῦ 1864.

Ἰδοὺ τί λέγει ὁ ἴδιος ἐν τῷ προοιμίῳ· «Ἡ παροῦσα ἐπίτομος ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία συνοψίσθη ἐκ τῆς τριτόμου ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ὅστις, ἐκκλησιαστικὸς ὢν καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ, ὅσα ἱστορήσῃ τὰ πάντα μετὰ μαρτυριῶν διηγήσατο καὶ αἱ μαρτυρίαι ἐκεῖναι εἶνε ἱκαναὶ νὰ πιστώσῃσι καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπιτομῇ ταύτῃ λεγόμενα. Καὶ πάντα μὲν ἐξ ἐκεί-

νης εἰληπται τὰ ἄλλα· ὅσα δὲ ἀναφέρονται περὶ καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἐπιστροφῆς τινων ἐθνῶν εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ τῶν ἐκστρατειῶν Λουδοβίκου τοῦ θ' βασιλέως Γαλλίας καὶ τινων κατασφαγῶν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ θρησκευτικὰς αἰτίας, τῶν ὁποίων ἀπτεται ἀκροθιγῶς μόνον ὁ Μελέτιος, ταῦτα ἐλήφθησαν ἀπὸ διαφόρους ἄλλας ἱστορίας. Καὶ οὕτω μὲν συνετέθη ἡ ἐπιτομὴ αὕτη.

Ἐν δέ που ἡ κατάρρησις ἐξελέγχηται, τοῦτο ἐφάνη ἀναγκαῖον διὰ νὰ στηρίζηται ἡ ἀλήθεια, καὶ νὰ εὐδουκιμῇ ἡ ἀρετὴ, ἐπειδὴ ἡ κακία, τότε μόνον συστέλλεται, ἢ παύει διόλου ὅταν ἐξελέγχηται δημοσίᾳ. Ὅθεν ὥσπερ εἶνε ὠφέλιμον νὰ ἐπαινῶνται αἱ ἀρεταὶ δημοσίᾳ, διότι οὕτως εὐρίσκονται πολλοὶ ἐργάται αὐτῶν, οὕτως εἶνε λυσιτελὲς νὰ ἐλέγχωνται αἱ κακίαι καὶ μάλιστα ἐκεῖναι, ὅσαι ὑποδυόμεναι τὸ πρόσχημα τῆς εὐσεβείας, ὑπείσέρπουσιν ὑπούλως πρὸς βλάβην τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας· διότι οὕτως αἰσχύνονται καὶ αὐτοὶ οἱ φύσει κακότεροισι νὰ φαίνωνται τοιοῦτοι.

8. Παιδαγωγικὰ μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἀναγνωστικά. Ἱερὰ ἱστορία, περιέχουσα ἐν ἐπιτομῇ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Γραφῆς τὴν ἱστορίαν, διηρημένην ἑκατέραν εἰς ἱστορίας ἐξήκοντα καὶ δύο. Ἐν Πέστη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρόζας. αωκζ' 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 179 ἐκτὸς 7 σελ. ἀνευ ἀριθμήσεως περιλαμβανουσῶν τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων ἐν τῇ βιβλῳ.

9. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Γεωγραφία Παλαιά, περιέχουσα τὰς ὀνομασίας τῶν τόπων καὶ πόλεων καὶ διαφόρων μερῶν τῆς γῆς, οἷον ἐπικρατειῶν, ἐπαρχιῶν, ποταμῶν, θαλασσῶν καὶ τῶν τοιούτων, καθὼς τὰ ὀνόμαζον οἱ παλαιοί. Ἐν Πέστη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράτινερ τῷ ἐκ Πετρόζας. αωκη'. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. 147.

10. Παιδαγωγικὰ μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κω-

φῶν. Γεωγραφία Νέα, περιέχουσα τὰς ἐν γένει γεωγραφικὰς θεωρίας ἐν ἐπιτομῇ, καὶ ἐκάστου τῶν γενικῶν μερῶν τῆς γῆς τὰ διίφορα μέρη ἐπικρατείας, ἐπαρχίας, ποταμούς, θαλάσσας, πόλεις καὶ εἴ τι τοιούτοτροπον. Ἐν Πέστῃ παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὠκῇ. 1828.

Εἰς 8ον Σελ. XVI 222.

Ὡς δ' οὐ γγραφεὺς διηγεῖται ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Νέας Γεωγραφίας ἔλαβ' πρόνοιαν καὶ περὶ ἐκτυπώσεως χαρτῶν, οἵτινες ὠρίσθησαν εἰς 50, ὧν 30 διὰ τὴν νέαν καὶ 20 διὰ τὴν Παλαιὰν Γεωγραφίαν, εἰς ἥμισυ μεγάλης κόλλας ἕκαστος· ἀλλ' ἀφοῦ ἔγεινεν ἡ συμφωνία μετὰ τοῦ τεχνίτου καὶ προκατεβλήθησαν εἰς τοῦτον τὰ χρήματα ἐδυστρόπησε καὶ οὕτως ἄφησε τὸ ἔργον ἄνευ πινάκων κτλ.

11. Παιδαγωγικὰ μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Μυθολογία. περιέχουσα τὴν ἱστορίαν τῶν θεῶν, τὴν ἱεροπραξίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἡρωϊκῶν αἰώνων. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὠκῇ 1827.

Εἰς 8ον σελ. 594.

Ἡ μυθολογία αὕτη εἶναι ἐπιτομὴ ἐκ τῆς πεντατόμου Ὁγυγίας Ἀθανασίου τοῦ Σταγειρίτου ἀπειδὴ οὖν ἡ πεντάτομος Σταγειρίτειος μυθολογία εἶναι οὕτω πλήρης, καὶ ἔχει καὶ μαρτυρίας ἱκανάς, ἐξ ὧν ἡρανίσθη ἕκαστα, διὰ τοῦτο ἡ παροῦσα σύνοψις ἐγένετο ἐξ ἐκείνης, μόνον τῶν Ἑλληνικῶν ληφθέντων, μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἐπιτομῆς, τῶν ὁποίων καὶ ἔχομεν ἀνάγκην, εἰ δέ τις προθυμεῖται νὰ μάθῃ πλείονα τούτων, οὗτος ζητῶν εὐρήσει τὰ πλείονα ἐν ἐκείνῃ· λέγει δ' οὐ γγραφεὺς ἐν τῷ προοιμίῳ.

12. Παιδαγωγικὰ μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν, Ἀναγνωστικά. Ἀλφαβητάριον περιέχον ὅσα συμβάλλουσιν εἰς γνῶσιν τῶν Γραμμάτων, τοῦ συλλαβίζειν, καὶ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τῶν πρωτοπείρων. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὠκῇ. 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 76.

13. Παιδαγωγικά μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἀναγνωστικά. Ὀνομαστικόν, περιέχον ὅσα συμβάλλουσιν οὐ μόνον εἰς ἔτι εὐχερεστέραν ἀνάγνωσιν ἐν ἐπιγνώσει, ἀλλὰ καὶ εἰς γνῶσιν πραγμάτων οἰκιακῶν τε καὶ φυσικῶν. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὐκζ'. 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 142. ἐκτὸς 4 σελ. ἐν ἀρχῇ περιεχουσὼν πίνακα τῶν ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ περιεχομένων πραγμάτων.

14. Παιδαγωγικά μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἀναγνωστικά. Ἐκλογάριον, περιέχον ὅσα συμβάλλουσιν εἰς εὐχερῆ ἀνάγνωσιν ἐν ἐπιγνώσει· οἷον Ἀστεῖα, Μύθους, ἱστορίδια ἠθικά, καὶ τῶν ἐνδοξοτέρων Ἑλλήνων τοὺς βίους ἐν ἐπιτομῇ. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὐκζ'. 1827.

Εἰς 3ον Σελ. 131.

15. Παιδαγωγικά μαθήματα, συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἀναγνωστικά. Χρηστοθήθεια, περιέχουσα ὅσα συμβάλλουσιν ἐκάστῳ οὐ μόνον εἰς γνῶσιν τῶν καθηκόντων, ἀλλὰ καὶ τῆς συμπεριφορᾶς, τῶν χρησιμωτάτων ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας, αὐκζ'. 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 78.

17. Παιδαγωγικά μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Διδακτικά, Ἀριθμητικὴ, περιέχουσα ὅσα συμβάλλουσιν εἰς ἐπίγνωσιν τῶν λογαριασμῶν, ὅσοι εἰσὶ χρήσιμοι ἐν τῷ βίῳ. Ἐν Πέστῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Ματθαίῳ Τράττινερ τῷ ἐκ Πετρούζας. αὐκζ'. 1827.

Εἰς 8ον Σελ. 71 παρεκτὸς τριῶν σελ. ἐν ἀρχῇ, ἐν αἷς πίναξ τῶν περιεχομένων ἐν τῇ Ἀριθμητικῇ.

17. (Μετατύψεις). Παιδαγωγικά μαθήματα συντεθέντα παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ τοῦ ἐκ Φθίης, ἐκ Χωραρχίας μὲν Κοκοσίου, κώμης δὲ Κωφῶν. Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ περιέχουσα

τούς τύπους, τοὺς ἀναγκαίους κανόνας τῆς Τεχνολογίας, τῆς Ἑτυμολογίας, τῆς Συντάξεως καὶ τῆς Συνθέσεως καὶ περὶ Ἀνωμάλων Ρημάτων. Ἐν Πέστη. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ Τράττηερ καὶ Κάρολκ. αὐλζ'. 1837.

Εἰς 8ον Σελ. 287 ἑκτὸς 10 ἐν ἀρχῇ ἄνευ ἀριθμήσεως ἐν αἷς προειδοποιήσις καὶ Πίναξ τῶν ἐν τῇδε τῇ Γραμματικῇ περιεχομένων.

ΣΗΜ. Ἡ παρῶντα βιβλίος εἶνε μετὰτύπωσις τῆς γραμματικῆς ὑπ' ἀριθμὸν 2 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως· εἰς ταύτην παρέλειφθησαν αἱ ἐν τέλει τῆς α' ἐκδόσεως ἐξ 28 σελίδων συνιστάμεναι «Διαταγαὶ περὶ τῆς παραδόσεως τῶν Παιδαγωγικῶν μαθημάτων καὶ εἴτι τούτων ὑπερτέρον».